

Nro. 36.

**A' FELS. R. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Költ Bétsben, Kedden Novemberi-ek 3-ik napján
1801-ik esztendőben.*

B é t s .

Ö Császári, és Apostoli Királyi Felsőge, a' N. Váradai Káptalan igen érdemes Nagy Prépostyát, Ö Császári Királyi Felsőge udvari Tanácsost, Gróf *Sauer Kajstán* Ö Nagyságát; ismét az Egri Püspöki Káptalannak Custosát, a' Királyi törvényes Táblának Praeiatulját, Nagy Szalantnyai Báró *Fischer István* Ö Magyságot; nem különben Kir. Tanácsos és Vice-Palaanus, Nagy-Szigeti *Szily József* Urat, a' Háza és Király ecant telt fok és nagy érdemeikre nézve, a' Septemviralis Táblának Allessorziya tenni méltóztott.

Azon tzeremoniat, a' mellyel nagy méltóságú R. Sz. Birodalomból, beszeg *Migazig* Kélt.

tóf Kardinális Presbyter és Bécsi Érsek Ő Eminentiája, a' maga Püspökségbéli jubileumát tartotta, és a' mellyről újfaj leveleinknek 34 ik darabjában, egy két szóval mi is emlékezetet tettünk, a' Bécsi Udvari Diáriumnak 87 ik darabja környülláláfollan ekként adja elő:

Ez a' nagy tiszteletre méltó fő pap, 1714-ik esztendőben, October 18 ik napján született, 1751 ikben, Rómában, az Apollinaris templomában püspöklégre, 's ugyan azon esztendőben Carthágói Érsekre felkenetett, és a' Mechliniai Érsek Coadjutorává, 's annakutánna csak hamar Cs. K. tirkos Tanácsosnak tétetett azután a' Madritti Kir. udvarhoz követ fővel küldetett — 1756 ban Vázi Püspöklégre, 's a' következett esztendőben Bécsi Érseklégre emeltetett — 1761 ben Kardinális Presbyterré választatott — 1764-ben a' Sz. István Apostoli Király Rendjének nagy keresztével meg tiszteletetett; végre 1774 ik esztendőben a' VI. Pius Papa választásakor, a' Conclavéban is jelen volt.

Annak a' napnak reggelén, a' mellyen ez a' nagy fő Pap a' maga Püspöki jubileumát tartotta, az alkalmatossághoz alkalmaztatott prédikatióznak el végződése után, Ő Eminentiáját maga lakó palotájából Cs. Kir. belső dolgokra ügyelő Status min. ister Gróf Kollowrát, a' Cseh Országai és Ausztriai Fő Cancellárius Gr. Lazánky Ő Excellentiájok, Gróf Sztárainé született Mligazzy Grófné, Ő Eminentiája testvér ötszének leánya, Cs. Kir. hadi Tármester Gróf Sztáray, és Gróf Mligazzinak két idős b fiai, Ő Eminentiája unokájának fiai, a Sz. István templomába kísérték, a' mellyben igen sok nép gyűlött öfve; Jelen voltak a' Fels. Királyi hercezek, a' Würtembergi herceg, és sok uralágok. A' midőn az óltárhoz közelített volna Ő Eminentiája, a' Te Deum laudamus mingyárt el kezdődött; végtére a' nagy mise végződése után áldást adott Ő Eminentiája a' templomba öfve gyűlt sokaságra, és a' melly

szereplésével oda békésen vitetett, azonnal visszatért a maga lakó palotájába vissza.

Frantzia Respublika.

A' 18 ik Octoberi hivatalbéli újság levélben, a' Monitorban, a' Fényes Portával kötött békeségnek is ki hirdettek az előj 6 cikkelyei, mellyek ekként következnek egymás után.

1. A' ratificationnak, az az, a' békeség előjáró cikkelyei helybe hagyásának fel tseréltetése után, minden ellenségeskedések szünyenek meg. — Egyiptomból költözzön ki a' Frantzia ármádia, s adja vissza azt a' Fényes Portának, melynek határa és öröksége abban az egészségen maradjanak, a' mellyben voltak a' háború előtt. — Ha Egyiptomból a' Fényes Porta más Hatalmasságnak valamit engedni fog, szükségesképen a' Frantzia Respublikának is kell valamit engedni.

2) A' Jóniai tengerben fekvő hét szigetektől álló szabad Respublikának Constitutióját a' Frantzia Respublika is meg esméri, sőt magára vállalja annak fenn tartásáért való kezsiféget. — A' Fényes Porta mind a' Frantzia Respublika, mind az Orosz Birodalom garantiáját, az az, magára való vállalását, el fogadja.

3) A' két Hatalmasság polgárjainak és jobbágyinak confiscalt, vagy sequestralt örökségeikre és vagyonaikra nézve, meg határozó együtt beszélgetések tartatódjanak. A' politica és kereskedésbeli dolgokra ügyelő Agensek, és minden karban s rendben lévő hadi foglyok szabadon bocsátásának ezen békesleges traktának helybe hagyása után.

4) Azok a' trakták, a' mellyek Frantzia Ország és a' Fényes Porta közt, a' jelenvaló háború előtt fenn voltak, egész mívóltokban újításnak meg. E' szerént a' Frantzia Respublikának, az egész Török Birodalomban, a' kereske-

désre és hajókázásra nézve, azon jussai legyenek, a' mellyek voltak ennekötte, vagy a' mellyek. kel a' Fényes Portának leg kedvesebb barátjai birni fognak ennekutánna.

5. Ezen békekess'g előjáró tikkelyeinek jóvá hagyása Párisban 30 nap alatt tseréltessen fel.

Azon háladatosfágnak örök fenn maradása végett, a' mellyel a' Frantzia nemzet a' Eö Conzulinak tartozik, közönséges emlékeztető oszlopot szándékozik emelni, (s a' mint Párisból írják, azon piatzra állitattya fel, a' mellyen a' ritterek a' lovaglásban gyakorlották magokat ennekötte, és a' melly békekesség piatzának fog hivatatni ennekutánna.

A' festő- képfaragó és építő mesterséget tanító Oskolák, az első Conzul parantsolattyára, az előbbi Mazarinum Collegium épületjébe tétetődtek által, mellynek ilyen neve lesz ennekutánna: *A' szép mesterségeknek palotája*. Azoknak a' Professoroknak, a' kiknek ezen palotában lakhelyek nem lehet, a' híres Sorbonnai Akadémia épületjében adatik szállás.

Brüffelből Okt. 17. dikién. Az itt készitett fokott isipkével való kereskedés, soha sem volt olly virágzó mint most, mivel nemcsak a' Respublikának tartományaiából, hanem idegen Országokból is sok commissio küldetik. Ez által valamint városunk, úgy ennek minden környéke igen sokat nyer. A' isipke készítésben Anglia előnkbe nem hághat; a' melly nem valamely elmés alkotmány hanem emberi kezek által megyen végbe. — Antverpiában sok idegen kereskedő, kiváltképen Hollandiai származásnak, telepednek le. — A' Scaldia folyó vizén való szabad kereskedés ennek a' városnak nem sokára vissza adja előbbi fényességét, a' melly a' 15-ik században igen híres kereskedő piacz volt.

A' mindenektől igen szeretett Frantzia General, és Status Tanátsoz, polgár *St. Suzanne* valasztott arra ki, hogy a' Frantzia fő Kormány-

szék nevében a' Felső's Alsó Rénusi, és a' Mont-terriblei (melly a' Bázeli Püspökséget foglallya magában) Olftályoknak fő gondviselője legyen, a' minthogy már is Straßburgban vagyon.

Nagy Britannia

A' békefégnek kellemetes híre Angliának minden tartományaiiban rendkívül való örömet gerjesztett. *Norwichban*, a' Londoni posta kofitból, a' mellyre a' következő szók voltak jó nagy berükkel fel festve: *Békefég van Frantzia Országgal*, a' nép a' lovakat kifogván, maga vonta a' Posta házhoz. Ennél is nagyobb öröm volt *Birminghamban* és *Manchesterben*, a' melly két varas különkülönb fabrikairól igen nevezetes N. Britanniában. — Lord *Cornwallis*, a' ki az Amienssi Congressusra, mint első meg hazalmazott Anglus minifter menni fog, gyakorta conferentiat tart a' több Londoni minifterekkel.

A' Frantzia Republikával való békefégés alkudozásnak ideje alatt, két szakadás volt, az Angliai Kabinetben; az első, a' melly mellett állott *Pith* Exminifter is, az sürgette, hogy mindenek azon lábra állítatódjassak vissza, a' mellyen voltak a' Frantzia háború előtt; a' másik, a' mellyhez *Addington* minifter is tartozott, a' már tudva lévő békefégés elő tziktelyeket hazasabbaknak, és a' jelenvaló idökhöz alkalmasabbaknak lenni itülvén, azokat tellyes tehetség szerént eszközteni igyekezett. — A' praeliminaris békefégnek azon nyomtatványja, a' mellyt a' Fr. fő Conzül, kedves Adjutánsa Brigada General *Lauriston* által Londonba küldött, a' leg sz. bb Valin-papirosra volt írva. Ennek a' *Lauristonnak* Scotziai Gófok voltak az ösei, maga is a' volt a' Frantzia revolutio előtt, igen szép növesü és esztendőes ifjú ember, a' kit szép talentomai, és ma-

ga viselésére nézve, a' Fő Conzul, maga melle vett Adjutáusnak, Egyiptomba is el vitte magával, 's onnan vissza is hozta; azon elle is egy kottiba ült ve e, a' midőn a' tudva lévő pokolban kőzült puska poroshordó el sült volna.

Ez által a' kedves Adjutáusa által küldötte a' Fő Conzul a' békefféges elő tzikkelyeknek ratificatioját, avagy jóvá hagyását Londonba, kinek oda lett érkezé-ét a' nép elzre vévén, a' Frantzia Agens polgár *Otto* szállása eleibe gyüllött, és a' midőn mind ketten a' hadi dolgokra ügyelő Anglus Status ministerhez Lord *Hawkesbury*hoz mentek volna, hintajokból a' lovakat ki fogták, és nagy öröm kiáltások közt a' Status Cancellaria épület be, a' melyben tuduillik a' praeliminaris békeffégnék fel tserélése végbe ment, 's onnan az Admiralinás házához vonták. Itten Lord *Vincent* eleikbe ki mevén, háromszori *Huzza* kiáltással fogadtatott a' néptől, ő pedig így szólott a' néphez: Urak! Ha magatokban el végeztétek, hogy ennek az Urnak (érlette polgár *Laurifont*), a' kit *Otto* Ur kísér, kotsiját magatok vonoyátok, kérelek szorgalmatoslan vigyázzatok, 's fel ne fordítsátok a' kotsiját. A' nép meg igrte, és a' nevezett Frantzia polgárokat, nagy öröm kiáltás közt vissza húta a' polgár *Otto* kvártélyához.

Octóber 10. étnapján, elle, egész London városa ki vólt világosítva, minden úttzák tömve vóltak emberrel, és nem ügyelvén a' ki adott tilalomra, lövöldözésekkel, rakétákkal, 's több e' félékkel mulatták magokat. A' Frantzia Agensnek polgár *Ottónak* a' kvártélyá, melly szegház, és három oldalról szabadon áll, leg szebb figurát tlinált Londonban. Egyik oldalán ennek a' Frantzia szónak *Paix* első betüje, melly békefféget jelent, al al világító formában láttzott. A' másik oldalán ilyen felül irás vólt: *Békeffég és közönséges boldogság*, ennek közepén pedig egy olajággal fel ékeftetett polgári korona. Ennek két ól.

dalán ezek a' szök tündöklöttek; G. R. és F. R. az az: *György Király, és Frantria Respublika.* — Minden közönséges épületek, nevezetesen, a' napkeleti Indiai kereskedő Társaság háza, a' közönséges pénzváltó ház, a' teatrumok, az Admirálitásháza, és a' Posta házak igen fényesen meg voltak világosítva, 's különbözőkülönb felül irásokkal fel ékesítve. — Egynéhány háznak, a' mellyek tudniillik, meg nem voltak világosítva, a' köcség bé verte az ablakait. — A' következő napnak estjén hasonló égő métsék égtek a' házaknak ablakaikon és falakon. — A' napkeleti Indiai kereskedő Társaság épületjén 500-ai több égő méts világosított, mint az előtt való napnak estjén.

Ezen a' napon a' fent nevezett polgár *Lauriston*, polgár *Ottóval* együtt, a' hadi dolgokra ügyelő Status miniszternél Lord Hawke-burgnál ebédlett — A' több fő vendégek közt *Pitsh* Ex-minister is jelen volt. — Polgár *Lauriston* igen szép és gazdag arany paszomántos katonai formaruhába volt fel öltözve, 's mindeneknek ő réá voltak a' szemei függesztve. Ezen a' napon küldötte el polgár *Otto* a' fel tseréltetett praeliminaris békefegyverek ratificatióját, polgár *St. John* által Párisba. Ez által polgár *Lauriston* is egy levelet küldött a' Fő Conzulnak, mellyben a' Londoniaknak eránta mutatott szives hajlandólagokat az égis magasztalta.

Polgár *Otto*, kinek fáradhatatlan munkássága által, ez a' Franziák és Anglusok közt való mostani békefegyver végbe vitetődött, születésére nézve Alzatiából való, 40 esztendősen igen jeles ember. A' Frantria revolutió előtt Prokátor volt, és néhai XVI. *Lajos* Király uralkodása alatt, az Amerikai szabad Statusokhoz küldött Frantria követnél titoknokságot viselt. — Onnan 1791 ikben Fr. Országba vissza tért — 1793. ikban, az akkori külső dolgokra ügyelő miniszternek, polgár *Lo*

Brünnek Titoknokja volt, a' melly hivatalyától a' *Brissotinusok*nak meg buktatások után meg fosztatott. — A' vérszopó *Robertspierre* alatt tömlőzre vettetett, de a' mellyből *Thermidornak* y ikén az az, ezen kegyetlen embernek meg öltése után meg szabadulván, azután nem sokára, mint második rangú követ (*Charge d'Affaires*) elsőben *Berlinbe*, onnan *Londonba* küldetett s. a. t.

A' 10 dik *Octoberi illumination*nak alkalmazásával, egy, polgár *Ottóval* által ellenben lakó *Londoni kereskedő*, a' maga meg világosított háza eleibe a' *Frantzia fő Conzul* képét ki függesztvén ilyen értelmű felül írást tétetett felibe, hogy ő mentette meg e' világot a' veszedelemtől. — Egy más *Londoni kereskedő* a' *Fő Conzul* képe alá ezt a' felül írást tette: *Az az ember, a' ki leg elsőben királlyá lett, szerentsés hadi vezér volt.* — A' *Yorxi Királyi* és *Portland hercegeknek* palotáik is igen szépen ki voltak *October 10 ik* estjén világosítva.

Egy *Londoni miniserilis újság* levél ekként szól a' *Frantzia Respublika* és *Anglia* közt kötött békefégről: „A mi *Frantziákkal* és ennek frigyes tartsaival kötött békefégünk tiltséfféges, de nem igen disöfféges. Talán hasznosabb feltételekre lehetett volna az ellenséget kényszeríteni. De a' leg keményebb feltételek nem szoktak leg hasznosabbak lenni, és bátor reá állyon is azokra az ellenség kéntelenségéből, de mihelyt jó módot talál, mingyárt le rassa azokat a' nyakáról. — *Anglia* dűfféffégesen folytatta a' háborut, nem volt, mint több más szárazon fekvő tartományok, az ellenséges zsákmányozások alá vetve; a' mi tengeri erőnk még most is igen nagy, és minden más tengeri erővel kész szembe szállani. — Egy szóval, mi győzhetetlenül megyünk ki a' tsata piatról s. a. t.“

A' 16 ik *Octoberi Londoni levelek* aztirják, hogy *brigade General Lauriston*, az előtt való

nap indúlt volna vissza Páris felé. Londonból való ki utazását el akarta a' nép előtt titkolni, de ez mingyárt reá esmérvén úti kotsiját körül vette, 's ezer meg ezer áldást kívánt nékie a' vissza menetelre. Sokan azt kiáltották utána: *Ajándlyon figyelméd bennünket Fő Conzul Bonae farténak.* — Október 13 ik napján első Status minister Addington Úrnak ebédelt. Ott ebédelték Marquis Cornwallis, Gróf S. Vincent és több méltóságos személyek is. — A' Yorki herceget is meg látogatta, a' ki igen nyájasan fogatta őtet.

A' kétfőbbi közönséges levelek, e' ként írják le az ő életének környülállásait: „Lauristonnak édes atya gubernator volt Pondicheriben, három testvérjei még most is élnek, és Angliában laknak. A' leg öregebb, evvel a' brigada Generállal és három több testvérivel, 1792-ik esztendőben, Frantzia Országból ki költözvén, mint N. Britannia hadi tizt, a' Sz. Domingói szigetbe, és most Jamaikába telepedett le. — Az ő utána következő öttse Liverpoolban él. — A' leg ifjabb testvérje a' ki Fr. papságra volt szánva, egy Londoni gazdag kereskedő háznál kereskedővé lett. — A' leg öregebb testvérje azon tengeri utjában holt meg, a' mellyet egy hires Fr. utazónak Peyrousenek felkeresése végett a' *Entrecasseaux* Úrral tett. — A' második testvérje, a' ki ezen brigada Generállal egy hasi volt, hazajából lett ki költözése után, az Anglus zföldbe lépett Hector nevezetű Frantzia emigráns regementel Quiberonba szállott ki, a' hol Frantzia fogságba esvén, agyon lövetett. Ő maga pedig, tudniillik, Fr. brigada Generál Lauriston a' Fels. Auszriai Ház hadi szolgálatjába állott, és egyik pattantyus regementnél hadnagyságot kapott. — Olasz Országban Frantzia pogságba esvén, maga kivansága szarént, Generál Bonaparte eleibe vitetett, a' ki, mint a' Párisi Ritter akadémiában volt tanuló társára és lelki

teffi barattysra, mingyárt reá esmért, 's öttenyájas meg illető féffel fogadta; de egyszer mind azt javasolta néki, hogy ha a' hazájok ellen fegyvert fogott emigrans Frantziák ellen hozatott halálos szententziát el kerülni kívánnya, Állyon Frantzia hadi szolgálatba. Követte is ő régi kedves haráttya tanátsát. — Bonaparte barattságának vette is hasznát, mivel mingyárt feilyebb való tisztségre emelte őtet, magával Égyiptomba is elvitte, és onnan lett vissza jövetele után is maga mellé vette.

Batava Respublika.

Hágában, October 17-ik napján tétette az oda való Directorium, az új Constitúciónak nép által lett bé vételét közönséggé, minden útzakon a' következő hirdet-nényt olvallatván el:

Batavusok! A' Constitúciónak azt a' plánumát, a' mellyet mi a' ti boldogságtoknak öregbítése végett, hivatalbélis kötelességünk szerént előőkbe terjesztettünk, ti bé vettétek. Azon 416419 polgárok közzül, a' kiknek, a' ti előadásatok szerént, a' voksolásra jussok lehet, 52219 polgár vetette azt meg; következésképen a' nemzetnek sokkal nagyobb része, a' mi jóra tzelző igyekezetünknek hasznos vótáról meg lévén győzetetve, ütötte a' ti jövendőbeli Constitúciókra a' peisétet.

„Illye képen, a' ti akaratotokat, és a' ti választásokat senki is kétségbe nem hozhattya. Mi mindazokat, a' mellyek titeket a' Constitúción szoros határok közzé szoritott, el háritottuk, 's fel oldoztuk. Azon egész idő folyása alatt, a' mellyben ti egymás közt tanátskoztatok, és a' ti választásokat meg határozátok, tsendesség és nyugodalom uralkodtak. És ambár meg nem akadályoztathattuk is, hogy az értellenebbek, és a' bal vérekesestől el foglaltattak, el ne tánterit-

tafsanak; mindazáltal csak ugyan arra vigyáztunk, hogy egy oly Constitutiónak meg erőltetése, a' mellyet ti, a' ti hasznosokkal ellenkezőnek tartani fogtok, semmi erőltetes és félelem ne kényszerítsenek titeket."

„Végtére is tehát oly kimenetele lön a' dolgoknak, a' mely a' ti költönös meg egyeztetésként épült, és a' mellyet ti mindnyájan, minden kar és gondolkozás módja különben nélkül, a' ti tulajdon tettétek szerént eszközölköztetek. És ha valaha volt valamely fontos dolog, a' melly illy szerentsés készületekkel tökéletességre vivődött, bizonyára e' volt az. Azonközben, míg ti egy bölts, mérsekelt, és a' ti természetetekkel 's szokásaitokkal meg egyező alkotmány által a' ti nemzetetek javáért, a' ti bátorságtokért, és a' ti bölcsöságtokért szorgalmatozkodtatok, a' külföldön egy oly békelegnek fundamentom kövététetődött le, a' melly Európának minden tartományait, vízeit, és e' világ leg távolabb lévo részeit is körül veszi, a' melly a' lok inféget szenvedett emberi nemzetnek szabad pihenést enged, és a' melly a' ti szorgalmatozlágtoknak, hívlegteknek, és számtalan áldozatjaitoknak gyümölcseit távolról is szemlélteti veletek."

Batavusok! Legyetek ezen általatok bé vett Constitutióval szerentsések, és a' ti virtusaitok, 's egyességetek által tegyétek azt állandóva. Miazon Constitutiónak 106 ik cikkelye szerént, leg ottan hét polgárokat nevezőök ki, a' kik a' ti általatok válaasztatandó öt személyekkel együtt, a' Batava Respublica Status Tanácsosai legyenek, hogy e' szerént, az új alkotmánynak valóságos fel állítása által, a' ti kívánságtoknak elég teteledjék."

A' Directorium parantsollya, hogy a' jelenvaló hírdetmény mindenütt, a' hol illik, és szükséges, tettekké közzétesse, és függesztette ki. —
Költ Házában October 16-ik napján, 1801-ik esz.

tendőben, a' Batava szabadságnak 7 ik esztendőjében.

Hágából October 12-ik napján. Az új Constitúciónak meg határozása szerint, a' jövő hé en fog a' Kormányzék organizáltatni, és a' Directoriumot a' Status Tanács váltja fel. Annak 12 tagjai már ki is vannak választva, a' kik közt harman olyanak is lesznek, a' kik az Orániai hercegi Ház helytartósága alatt, közönséges hivatalokat viseltek. — Mihelyt az új Kormányzék hivataljának folytatását el kezdi, azonnal a' Batava Respublika szolgálatjában volt Frantzia hadi seregeinek fő vezérjek General Augerau is másva fogja a' maga fő kvártélyát innen vinni. — A' Spanyol Kir. minifter utollyára gazdag vendégféget adott számára.

Tegnap a' Frantzia 4-ik dragonyos regiment innen Amiensbe marfirozott, hogy az alatt, míg a' Congressus tartani fog, a' szükféges vigyázatokon álljen. — Holnap fog azon nevezetes napnak emlépe tartatni, a' mellyen két esztendővel ennek e.ötte, északi Hollandiában Frantzia General Brüne és a' Yorki herczog közt a' Capitulatio végbe ment.

A' tengeri dolgokra ügyelő minifter olly parantsolatot adott ki, melly szerint ezen Respublika hadakozó hadi hajóinak egy része szolgálaton kívül fog tétetődni. — Admiral de Winter a' Texeli kikötőhely Prefectusának tudtára adotta, hogy ha az Anglus zsakmányozó hajók oda bémennének, baratlágóssan fogadja azokat. — Ugyan ott két hajót készitet ki nagy sietséggel a' napkeleti Indiai kereskedő Társaság, a' melyek rövid idő múlva ki is fognak onnan repülni. — Az Amsterdami, Rotterdami, és Dordrechtii kikötő helyekbe már is egynéhány portókákkal terhelt Anglus hajók eveztek bé, s mingyárt akkor alább szállott az Amerikai és Indiai terméseknek az árra, de a' kenyér még most is olly szük és drága, mint volt ez előtt.

A' belső dolgokra ügyelő Frantzia minifter polgár *Chaptal* olly rendelést küldött *Amiensbe*, hogy a' Congressusnak tartására minden szükséges dolgok készitessenek el illendöképen. — Az oda menendő Frantzia katona őrizet igen számos lesz, és válogatott emberekből fog állani. Fő vezérjéve Frantzia General *Lannes* tétetődött. — A' Fő Conzul hagyasából egynéhány telegrafus állit fel polgár *Chappe* Páris és Amiens közt. — Erre a' Congressusra a' két békefféget kötő hatalmasságokon kívül, az Orosz Császár, Spanyol Király, a' Fényes Porta, és a' Batava Respublika is követeket fognak küldeni.

Helvétziai Respublika.

Bernából October 13 ik napján. Itt még most is tökéletes tsendesség. A' Tagsatzungnak 15-ik Octoberi gyűllésében, a' Constitutiónak ki készitése ki rendeltetett Commissió, egy újabb planumot adott elő, mellynek első tikkelye mingyárt be is vétetődött, a' mellynek rövid summája ebből áll: A' Helvétziai Respublika csak egy Statust foglal magában, mellynek egésszégo fundamentom köve a' Constitutiónak. — Ez a' Status a' Bernai, Tigurumi, Lucerni, Uri, Schwitzi, Unterwaldi, Zugi, Glarusi, Appenzelli, Solothurni, Freyburgi, Bázeli, Schafhauseni, Thurgaui, Araui, Waatlandi, Graubünteni, Tessini, és Walliserlandi Cantonokból áll. — Ezen napi gyűllésben olvasatott fel a' Konstántziai Püspök levele is, mellyben azt a' kivanságát jelentette, hogy a' Constitutiónak egy különös tikkelye által a' vallásnak alkotmánya is tétetődjék bátorságba, és viselleyenek a' vallas szolgainak fizetésekről gondot.

A' 16 ik Octoberi gyűllésben, a' Constitutiónak második tikkelye is meg határozatott, melly is ebből áll: A' Római Catholicusok, és Evangelico Reformátusok vallásának gyakorlása, minden egyházi ö.ökségekkel együtt a' Status védel-

mezése alatt lefznek. — A' papi jószágokat egve
dül a' vallást és erköltsök formalását tárgyzó
dolgozokra lehet fordítani, a' vallás Tanítóinak tap-
lalásfokra a' Cántonok viselnek gondot. — Az
egyházi dolgoknak alkotmánya, közönségesen
a' Kormányzéknek illeti, annak különös dolgai pe-
dig a' Kantonbéli eljárásokat, a' mennyiben tud-
nik mind a' kettő a' világi Kormányzékétől
függ. — Semmi vallásbéliek a' mellynek vége
a' jó erköltsökkel, és a' közönséges rendtartással
nem ellenkezik, vallásoknak gyakorlásától el nem
tiltatnak.

Tudománybéli Tudósítás.

Necessaria ad Vitæ Normam Naturæ
Contemplatio, quam respectu Salutis hu-
manæ, notis physico-moralibus illustra-
tam, omnibus vitæ Cultoribus devovet
Daniel Niemecky, Philosophiæ et Medi-
cinæ Doctor, nec non Facultatis Medicæ
in Universitate Vindobonensi Membrum.
Vindobonæ Austriæ a. 1801. *Partis I. Fasci-
culus I.*

Ezen munkáról illy Tudósítás küldetett, a'
bé iktatás v. gett, kezünkhöz:

Menekutánna a' Bétsi Udvari Diárium 23-ik
darabjának, 98-ik lapján ki hirdettetett Filozoficus =
Oeconomicus = és Medicus tárgyakat ma-
gában foglaló munkának két nyelven való foly-
tatása számos uraságoknak, különkülömb kö-
veteknek, ministereknek, Præsidenteknek, Cs. Kir.
Titkos = Status = udvari = Kormányzékbeli = s Tar-
tománybéli Tanítófoknak, Cs. K. Generálisok-
nak, Prælatufoknak, udvari Agekseknek, Profes-
soroknak, négy facultásbeli Doctoroknak, Oeco-
nomusoknak, Pénzváltóknak, és több előkelő pol-
gároknak subscriptiójok által eszközöltetett: azok

nak a' Litteraturát kedvelőknek, a' kik physico-chemicus értelemben, a' mindaneket szemünk eleibe terjesztő természetről való felfézés és hasznos tudománnyal közelebb való ismeretséget vetni akarnak, tudtokra adatik, hogy a' jövő *December* 16-ik napjának el telése után, ezen köz hasznú munkára semmi *Subscriptió*nak helye nem lesz, hanem a' hátra lévő *tsomóknak* folytatása akként fog intézteni, hogy ezen 3 rézből állandó és a' fent nevezett előfizető Urak kívánságára meg rövidítendő munka néhány elzöldök alatt el fog végeztetödni. De mivel a' következő *tsomóknak* az árra nemcsak öregbiteni, hanem a' papiros és nyomtatás drága ága miatt, bizonytalan *speculatio*ra talán egy nyomtatvány sem fog maradni, azoknak a' litteraturát kedvelőknek kedvéért, a' kik ezen hasznos munkát akár *Deák*, akár *Német* nyelven magoknak megszerzeni kívánnák, a' fellyebb meghatározott idő hat hetekkel meg hosszabítatik, hogy az alatt, frankon küldendő leveleik által, vagy nállam alább írtnál *Bétsben*, a' *Singer* nevezetü útjában lévő, és *Reichsapfel* nevezetü, 886 ik számú *Apatikában*, vagy *Práguban*, *Nemes Zürkauer*, mezei *Gazdaságot tanító Prófessor Urnál*, magokat jelenthessék. — Kivánnák, hogy bátorságnak okáért, leg alább az első *tsomóra* az e' munkát kedvellő előre megfizetnének. Az erre tett első jelentést, az említett két fő városokból ingyen akar ki is megkapni. Kiváltképen *Orvos Doktoroknak*, mezei *Gazdáknak*, lelki *Pásztoroknak*, *Oskolai Tanítóknak*, *Nevelőknek*, *Tútoroknak*, házi *Gazdáknak*, s több ilyeneknek igen hasznos e' munka. Minden *tsomóknak*, az a' mellé ragasztandó rézre-metttzett táblákkal együtt, bé nem varva, duplás *Hollandiai* papirosra 1 for. 30 kr iró papirosra pedig bé varva, nyomtatott kemény táblával bé borítva, 1 forint lesz az árra. Azoknak a' könyváros uraknak, a' kik a' *subscriptio* módja

szerént egyfzerre több nyomtatványokat vitetnek, 30 per Centum igirtetik. — Költ Bécsben, October 15 ik napján 1801 ik esztendőben.

a' Szerző Niemecsky Dániel,
az Orvosi Tudományban Doctor.

Magyar Országának Orvossaihoz, és Seb-Orvossaihoz.

Minden Orvosnak és Seborvosnak, a' ki tudományának elő menetelét esmérni óhajtya, kedves lézzen ez a' Jelentés, hogy a' *Salisburgi Orvosi és Seborvosi újság levelek* (die *Salzburger Medicinisch-Chirurgische Zeitung*) 1802 ik esztendőre is, Pestről, minden hólnapban, Magyar Ország Orvossainak és Seborvossainak el küldetik. — Ebben a' tudós újságban tudósítás adatik, minden Nemzet és külföldi Orzági új Könyvekről, melyek közelebb, vagy távolabb, az Orvosi, vagy Seborvosi Tudományak akármely részéhez tartoznak; ezen kívül, minden tudós Orvosi Társaságoktól fel tett Nyeremény - Kérdésekről (Preisfragen), új találmányokról, rendelésekről, hirdásokról, Orvosoknak és Seborvosoknak előmozdításokról és halálokról. — Minden hólnapban 9 — 10 árkus jelen meg. Egy esztendőre fizetetik előre 10 forint. A' pénz és a' levelek küldetnek Pestre, Docsi Bene Ferentznek, az Orvosi Tudomány Correspondentjának. Minden új elcsészítő meg kapja az 1800 es 1801 ik esztendővéli újságokat, mellyek 8 kötetek és 20 forinton keltek, ingyen, csak a' hozalásért fizet 1 forintot. — Az Orvos és Seborvos Urak keretsenek, hogy November vége előtt által küldjék Bene Orvosnak az előre fizetendő penzt.